

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ CASE-STUDY
В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ**

У статті розглянуто сутність методу case-study. Узагальнено, що основою методу case-study є навчання шляхом вирішення конкретних завдань – ситуацій (кейсів). Викладач повинен чітко визначати основні завдання та враховувати особливості використання методу case-study в професійній підготовці майбутніх психологів.

Ключові слова: метод case-study, навчання, професійна підготовка, майбутні психологи, особливості.

The article discusses the essence of the case-study method. It is generalized that the basis of the case-study method is training by solving specific problems – situations (cases). The teacher should clearly identify the main tasks and take into account the features of the use case-study method in the training of future psychologists.

Key words: case-study method, training, training, future psychologists, peculiarities.

Одним із найважливіших завдань вищої школи визначено підготовку майбутніх фахівців до практичної професійної діяльності, що потребує розвитку в студентів умінь самостійно діяти в нових динамічно змінюваних умовах сучасного інформаційного суспільства. Тому випускники закладів вищої освіти повинні виявляти здатність адаптуватися до професійного середовища в процесі здобуття певної кваліфікації за фахом ще під час навчання.

З метою оновлення традиційного навчання й цілеспрямованого вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців до роботи в сучасному суспільстві в ЗВО широко використовуються інноваційні методи і технології, спрямовані на підвищення ефективності вищої освіти. Таким визначено метод case-study, або метод конкретних ситуацій (від англійського case – випадок, ситуація). Це метод активного аналізу проблемних ситуацій, в основі якого лежить навчання шляхом вирішення конкретних завдань – ситуацій (кейсів). Case-study належить до неігрових імітаційних активних методів навчання.

Аналіз наукових публікацій дає змогу узагальнити, що дослідники розглядають case-study як сучасну технологію професійно зорієнтованої освіти [1; 4; 5]; висвітлюють методологічні аспекти використання цього методу в процесі вивчення економічних дисциплін [2]; презентують методіку створення кейсів [3] і визначають особливості їх використання [6] та ін.

Кейс-метод дає змогу наблизити навчання до реалій практичного життя. Для використання цього методу необхідно розробити спеціальний навчальний матеріал (кейс), що містить текстовий опис подій, інструкцію чи питання для розгляду проблемної ситуації. Особливої значущості набуває використання кейсів для апробації майбутніми фахівцями оптимальних професійних дій спочатку в безпечних умовах навчання, щоб впевнено перенести набуті вміння і навички в реальну професійну діяльність. Так, практичний досвід використання методу case-study на основі аналізу реальної ситуації засвідчив його дієвість у професійній підготовці майбутніх психологів.

Науковці зазначають, що провадження методу case-study в практику вищої професійної освіти зумовлюється такими тенденціями:

– перша впливає із загальної спрямованості розвитку освіти, її орієнтації не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування професійної компетентності, вмінь і навичок роботи за фахом, розвиток здібностей особистості, серед яких особлива увага приділяється здатності до навчання, зміні парадигми мислення, вмінню опанувати значні масиви нової інформації;

– друга впливає з розвитку вимог до якості фахівця, який, окрім урахування попередніх вимог, повинен володіти також здатністю оптимальної поведінки в різних ситуаціях, відрізнитися системністю та ефективністю дій в умовах кризи [4, с. 95].

Основною метою використання методу case-study є всебічний аналіз певної професійної ситуації спільними зусиллями групи студентів, щоб виробити оптимальне практичне рішення. Результатом участі студентів у виконанні такого завдання є оцінка запропонованих алгоритмів і вибір найкращого з них у контексті поставленої проблеми.

Історичний екскурс щодо використання цього методу свідчить, що в розробці та впровадженні кейс-методу в практику підготовки фахівців значний внесок зробила Гарвардська школа бізнесу. Так, після використання методу case-study в 1870 році, його широко стали застосовувати в підготовці економістів у багатьох країнах. Наразі активно розвиваються дві школи case-study – Гарвардська (американська) і Манчестерська (європейська). В рамках першої школи метою методу є навчання пошуку одного правильного вирішення проблеми, друга школа передбачає багатоваріантність вирішення анонсованого завдання.

Лідером у сфері збору і поширення кейсів є створений у 1973 році за ініціативою 22 вищих закладів освіти The Case Clearing House of Great Britain and Ireland, який з 1991 року має назву European Case Clearing House (ECCN). Нині до складу ECCN входить близько 340 організацій, серед яких The Harvard Business School Publishing, Інститут розвитку менеджменту (IMB) в Лозанні (Швейцарія), INSEAD, у Фонтенбло (Франція), IESE в Барселоні (Іспанія), Лондонська бізнес-школа в Англії та ін. У кожній з цих організацій своя колекція кейсів, право на розповсюдження яких має ECCN.

Метод case-study нині займає одну з перших позицій в освіті. У зарубіжній практиці викладання у вищій школі цей метод вважають одним із найефективніших способів навчання студентів навичкам вирішення типових проблем. Так Гарвардська школа бізнесу виділяє майже 90 % навчального часу на розбір конкретних кейсів, зберігаючи пріоритетне значення методу case-study в навчанні. Ситуаційне навчання за гарвардської методикою – це інтенсивний тренінг слухачів з використанням відеоматеріалів, комп'ютерного та програмного забезпечення. Середньостатистичний студент Гарварду або будь-якої іншої бізнес-школи за час свого навчання «опрацьовує» величезну кількість кейсів. Щороку в Гарварді видаються сотні нових кейсів, методичних посібників і доповнень до колекції кейсів. Ставку на використання ситуаційного навчання також робить один з відомих університетів Північної Америки – Університет Західного Онтаріо (Канада).

Метод case-study не потребує великих матеріальних вкладень і часових витрат й допускає варіативність навчання. Так, у навчанні майбутніх психологів зазвичай використовуються міні-кейси або ситуаційні вправи, які не потребують з точки зору їх опрацювання великих часових витрат. А саме: проблемна ситуація може бути висвітлена на початку вивчення теми, її можна використовувати як основу у викладанні теоретичного матеріалу; проблемна ситуація може використовуватися з метою узагальнення та систематизації знань. В такому випадку її доцільно використовувати на практичних заняттях після попереднього опрацювання основного теоретичного матеріалу.

Використовуючи в професійній підготовці майбутніх психологів кейс-методу, викладач повинен чітко визначати основні завдання, які полягають у наступному:

– спрямовувати зміст кейсів на формування в студентів навичок аналізу практичних проблем психології на основі використання теоретичного матеріалу;

- розвивати у майбутніх психологів навички аналізу та оцінювання конкретної ситуації;
- формувати у студентів уміння вести пошук теоретичної інформації, на основі якої вирішується практична ситуація;
- навчити студентів формулювати запити щодо конкретної психологічної ситуації;
- формувати у майбутніх психологів уміння розробляти гіпотези ситуаційних проблем та визначати оптимальні підходи до реалізації плану дії;
- формувати навички відстоювання власної професійної позиції та чіткого висловлювання з приводу дискусійних питань і конструктивної критики;

Таким чином, основними особливостями використання методу case-study у професійній підготовці майбутніх психологів є створення проблемних ситуацій на основі фактів з реального життя, що сприятиме кращому засвоєнню знань, цілеспрямованому формуванню вмій і навичок професійної діяльності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения [Электронный ресурс] / А. Долгоруков. Режим доступа : http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600
2. Ковальова К. Методологічні аспекти методу casestudy при викладанні економічних дисциплін / К. Ковальова, В. Ковальов // Вища школа: проблеми екон. освіти. – 2010. – № 2. – С. 68–75.
3. Михайлова Е. А. Кейс и кейс-метод: процесс написания кейса / Е. А. Михайлова // Маркетинг. – 1999. – № 5. – С. 113–120.
4. Пащенко Т. Кейс-метод як сучасна технологія навчання спеціальних дисциплін / Т. Пащенко // Молодь і ринок. – 2015. – № 8. – С. 94–99.
5. Покушалова Л. В. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения студентов / Л. В. Покушалова // Молодой учёный. – 2011. – № 5. Т. 2. – С. 155–157.
6. Юлдашев З. Инновационные методы обучения: Особенности кейс-стади метода обучения и пути его практического использования. Учебное пособие / З. Юлдашев, Ш. Бобохужаев. – Ташкент: IQTISOD-MOLIYA, 2006. – 102 с.

✓

✓